

Materiały faktograficzne

Marek Piasta

Waloryzacja potencjału turystyczno-kulturowego powiatu mogileńskiego (lipiec 2012)

1. Dane dotyczące przebiegu badania

Obszar badania: powiat mogileński

Lokalizacja: województwo wielkopolskie

Zasięg: mikroregion

Metodologia: metoda oceny potencjału turystyczno-kulturowego mikroregionów zawarta w: Mikos von Rohrscheidt A., 2008, Turystyka kulturowa. Fenomen, potencjał, perspektywy (Wyd.1) Wyd. GWSHM Milenium.

Kwerenda źródłowa literatury i materiałów lipiec 2012

Zapytania waloryzacyjne w obiektach i wizje lokalne: lipiec 2012

Badania terenowe: lipiec 2012

Przeprowadzający badania terenowe: Marek Piasta

Data wypełniania formularza: 01-15 lipca 2012

2. Ankieta waloryzacyjna powiatu

Kategoria I: Potencjalne cele turystyki kulturowej

I.A.: Zabytki:

I.A. a) Obiekty sakralne:

Historyczny zespół sakralny dużej wielkości

Klasztor ponorbertański w Strzelnie (6)

Klasztor pobernardyński w Mogilnie (6)

Sanktuarium historyczne o znaczeniu krajowym lub regionalnym

Sanktuarium MB Pani Kujaw w Markowicach (6)

Inna świątynia innych wyznań i religii Z (za pierwszą)

Zbór ewangelicki – Kwieciszewo (2)

Inny obiekt sakralny o znacznych walorach architektonicznych

Kościół św. Mateusza Apostoła – Gębice (4)

Kościół św. Wawrzyńca – Parlin (4)

Kościół św. Jakuba – Mogilno (4)

I.A. b) Zamki i pałace:

Zamek lub pałac stylizowany D

Pałac w Wójcinie (2)

Dworek w Rzeszynku (2)

I.A. c) Inne zabytkowe obiekty architektoniczne i techniczne

Historyczny zespół urbanistyczny z rynkiem, zachowany we fragmentach

Rynek w Mogilnie (3)

Rynek w Strzelnie (3)

Budynek o znacznych walorach architektonicznych ZD (pierwsze trzy)

Ratusz w Mogilnie (4)

Historyczna funkcjonująca sezonowo lub nieregularnie linia kolejowa lub żegluga

Linia kolejowa Mogilno-Orchowo (4)

I.A. d) Obiekty militarne:

Brak

Dodatkowe punkty za wszystkie obiekty powyżej wpisanych klas:

Za stałych przewodników obiektowych w j. polskim po 2 pkt (za pierwsze pięć),

Zespół ponorbertański w Strzelnie (2)

Klasztor pobernardyński w Mogilnie (2)

Własny materiał informacyjny w obiekcie (publikacje monograficzne, albumy) (pierwsze trzy)

Zespół ponorbertański w Strzelnie (1)

Klasztor pobernardyński w Mogilnie (1)

Sanktuarium MB Pani Kujaw w Markowicach (1)

Dobry stan konserwacji obiektów (1).

I.B.: Miejsca historyczne lub znaczące**I.B. a) Budowle historyczne i monumenty**

Monumenty (pomniki) o znaczeniu krajowym (do trzech)

Pomnik ks. Piotra Wawrzyniaka (6)

Monumenty (pomniki) o znaczeniu regionalnym (do trzech)

Pomnik ofiar II wojny światowej – Mogilno (2)

Pomnik-grób powstańców wielkopolskich – Mogilno (2)

Miejsca związane z biografią osób o międzynarodowym znaczeniu (pierwsze trzy)

Strzelno – miejsce urodzenia Alberta Abrahama Michelsona, laureata nagrody Nobla (3)

Miejsca związane z biografią osób o krajowym znaczeniu ZD

Kościół św. Jakuba w Mogilnie (ks. Wawrzyniak) (2)

Dworek w Słaboszewku (m.in. Witold Gombrowicz) (2)

Miejsca związane z biografią osób o regionalnym znaczeniu

Strzelno – (arcybiskup Stanisław Gądecki) (1)

I.B. b) Cmentarze historyczne

Inny cmentarz zabytkowy z ciekawymi obiektami sztuki sepulkralnej ZD

Cmentarz miejski w Mogilnie (1)

I.C. c) Budowle współczesne

Brak

I.D. d) Pojedyncze dzieła sztuki:

Pojedyncze obiekty sztuki o znaczeniu międzynarodowym

Kolumny przywar i cnót – Strzelno (10)

Pojedyncze obiekty sztuki o znaczeniu krajowym (do trzech)

Tympanony romańskie – Strzelno (5)

Pojedyncze obiekty sztuki o znaczeniu regionalnym

Figura MB Pani Kujaw – Markowice (3)

I.E. Muzea i wystawy (w tym skanseny, galerie, muzea techniki)

Muzea o znaczeniu regionalnym

Muzeum Romański Ośrodek Kultury Ottona i Bolesława – Strzelno (5)

Muzea o znaczeniu lokalnym

Muzeum Ziemi Mogileńskiej – Chabsko (2)

Zorganizowane w ostatnim roku wystawy czasowe o zasięgu regionalnym

Wystawa „Ora et Labora”- Dziedzictwo Św. Benedykta – Chabsko (2)

Lokalne izby pamięci, ogólnodostępne wystawy pamiątek

Gminna Izba Pamięci w Kuśnierzu (1)

Przewodnicy obiektowi na wcześniejsze zamówienie (do trzech placówek)

Muzeum Romański Ośrodek Kultury Ottona i Bolesława – Strzelno (1)

Muzeum Ziemi Mogileńskiej – Chabsko (1)

Własny materiał informacyjny wydany nie dawniej niż 5 lat

Muzeum Ziemi Mogileńskiej – Chabsko (1)

Sklep muzealny otwarty w godzinach pracy muzeum

Muzeum Romański Ośrodek Kultury Ottona i Bolesława – Strzelno (1)

Muzeum Ziemi Mogileńskiej – Chabsko (1)

Stałe godziny otwarcia (muzea regionalne i lokalne)

Muzeum Romański Ośrodek Kultury Ottona i Bolesława – Strzelno (1)

Muzeum Ziemi Mogileńskiej – Chabsko (1)

Pojedyncze eksponaty o znaczeniu krajowym

Tympanony fundacyjne romańskie – Strzelno (1)

I.F. Eventy kulturowe:

Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu regionalnym

Dni Mogilna (4)

Dni Norbertańskie (4)

Dni Benedyktyńskie (4)

I.G. Funkcjonujące zakłady przemysłowe:

Brak

I.H. Kulturowo znacząca oferta przyrodnicza:

Rezerwat przyrody na terenie regionu

Rezerwat „Czapliniec” (1)

Rezerwat „Mierucinek” (1)

Duży park miejski kultywowany (pow. 4 ha) z obiektami sztuki

Park miejski – Mogilno (2)

I.I. Szlaki Kulturowe:

Przebiegające przez region lub jego miejscowości materialne szlaki turystyczne o znaczeniu międzynarodowym

Droga św. Jakuba (8)

Przebiegające przez region lub jego miejscowości materialne szlaki o znaczeniu krajowym

Szlak Piastowski (6)

Szlak Romański (6)

Przebiegające przez region materialne szlaki turystyczne o znaczeniu regionalnym

Szlak św. Wojciecha (3)

Szlak Jerzego W. Szulczewskiego (3)

Kategoria II: Elementy obsługi turystycznej:

II.A. Informacja turystyczna:

Brak

II.B. Infrastruktura turystyczna:

Hotele 5,4,3,2,1-gwiazdkowe, hostele, schroniska, kwatery zorganizowane

Sezonowe Schronisko Młodzieżowe – Mogilno (2)

Szkolne Schronisko Młodzieżowe – Strzelno (2)

Europejskie Centrum Spotkań Wojciech-Adalbert (hostel) – Mogilno (2)

Hotel „Józefina” (pensjonat) – Mogilno (2)

Hotel „Marcin” (pensjonat) – Mogilno (2)

Restauracja z autentyczną krajową kuchnią tradycyjną

Restauracja „Józefina” – Mogilno (2)

Inne restauracje

Restauracja „Patryk” – Mogilno (1)

Dodatkowe punkty za restauracje otwarte po godzinie 22

Restauracja „Józefina” – Mogilno (1)

Bistra, bary

Barka café – Mogilno (1)

Możliwość wynajęcia na miejscu autokaru, minibusa, samochodu

Gobus – Mogilno (2)

II.C. Infrastruktura komunikacyjna:

Duży dworzec kolejowy na miejscu

Mogilno (3)

Dworzec autobusowy na miejscu

Mogilno PKS (2)

Droga ekspresowa lub droga główna krajowa w odległości mniej niż 10 km

Droga krajowa nr 15 (2)

Droga krajowa nr 25 (2)

Całodobowa oferta TAXI na miejscu

Taxi Mogilno (1)

II.D. Promocja turystyczna:

Brak

Kategoria III: Pozostała oferta czasu wolnego:**III.A. Instytucje Kultury:**

Kino stałe

Kino Wawrzyn – Mogilno (2)

III.B. Atrakcje krajobrazowe:

Jeziora (zdatne do kąpieli) ze szlakami pieszymi

J. Ostrowskie (2)

Pomniki przyrody

Głaz „Kamienny dom” – Szczepankowo (1)

Klon Jawor – Dąbrowa (1)

III.C. Oferta sportowa, edukacyjna i rekreacyjna:

Baseny kryte ogólnodostępne

Kryta pływanina w Mogilnie (2)

Plaże jeziorne

Przyjezierze (2)

Stale centra sportowe z ofertą ogólnodostępną

Ludowy Klub Sportowy „Pogoń” (2)

Stadiony sportowe

Stadion „Orlik” (1)

Kategoria IV: Inne czynniki wspierające turystykę kulturową:**IV.A. Instytucje w regionie:**

Brak

IV.B. Oferta turystyki zdrowotnej w regionie:

Brak

IV.C. Oferta turystyki biznesowej w regionie:

Brak

IV.D. Oferta shoppingu w regionie:

Brak

IV.E. Zagraniczne Partnerstwa Miast i Regionów

Istnienie zagranicznych związków partnerskich regionu lub jego miejscowości

Brody (Ukraina) (1)

Engelskirchen (Niemcy) (1)

SUMA PUNKTÓW:

Za kategorię I: 155 pkt

Za kategorię II: 27 pkt

Za kategorię III: 13 pkt

Za kategorię IV: 2

Suma punktów: 191 pkt

3. Interpretacja wyników analizy potencjału

W przedstawionej poniżej tabeli zestawiono szczegółową punktację ustaloną dla poszczególnych kategorii przeprowadzonego badania. W opisowej interpretacji wyników zaprezentowano i oceniono działania podejmowane w zakresie organizacji turystyki w mikroregionie.

Kategoria	Podkategoria	Uzyskane punkty	Maks. ilość punktów
I. Potencjalne cele turystyki kulturowej	I.A Zabytki, w tym:	58	475
	I.A. a. zabytki sakralne	32	122
	I. A. b. zamki i pałace	4	108
	I.A. c. inne zab. archit. i techniki	14	140
	I.A. d. obiekty militarne	0	18
	I. A. e. dodatkowe punkty	8	85
	I.B. Miejsca historyczne/znaczące	19	240
	I.B. a. Budowle hist. i monumenty	18	102
	I.B. b. Cmentarze historyczne	1	56
	I.B. c. Budowle współczesne	0	10
	I.C. Dzieła sztuki (pojedyncze)	18	72
	I.D. Muzea i Wystawy	18	115+90
	I.E. Eventy kulturowe	12	150
	I.F. Zakł. przemysłowe z of.tur.	0	16
	I.G. Kul. znacz.of. przyrodnicza	4	53
	I.H. Szlaki kulturowe	26	106
	RAZEM za kategorię I	155	1245
II. Elementy obsługi turystycznej	II.A. Informacja turystyczna	0	17
	II.B. Infrastruktura turystyczna	17	51
	III.C. Infrastr. komunikacyjna	10	32
	II.D. Promocja turystyczna	0	14
		Razem za kategorię II	27
III. Pozostała oferta czasu wolnego	III.A Instytucje kultury	2	12
	III.B. Atrakcje krajobrazowe	4	14
	III.C. Oferta sport., eduk., rekr.,	7	13
		Razem za kategorię III.	13
IV. Inne czynniki wspierające turystykę kulturową	IV.A. Instytucje w regionie	0	15
	IV.B. Oferta turystyki zdrowotnej	0	16
	IV.C. Oferta turystyki biznesowej	0	11
	IV.D. Oferta shoppingu	0	11
	IV.E. Zagraniczne partnerstwa	2	4
		Razem za kategorię IV	2
SUMA	WSZYSTKIE KATEGORIE	191	1453

Wnioski: ocena potencjału turystyczno-kulturowego powiatu mogileńskiego Mikroregion posiada średni potencjał turystyczno-kulturowy (w kategorii I uzyskał 155 punktów). Głównymi walorami są zabytki sakralne Mogilna i Strzelna. Jest więc to typowy przykład powiatu, który posiada dwie bądź trzy główne atrakcje, a reszta pozostaje nieznana i nie jest promowana. Zarówno klasztor pobenedyktynski w Mogilnie jak i kompleks

ponorbertański w Strzelnie są zabytkami wyjątkowymi w skali krajowej. Szczególnie dotyczy to kompleksu budowli w Strzelnie wraz z jego niewielkim muzeum, które urządzono przy obu kościołach. Jako inne ważne zabytki należałoby wskazać kościół św. Jakuba w Mogilnie oraz sanktuarium maryjne w Markowicach. Mikroregion charakteryzuje zdecydowana dominacja zabytków sakralnych nad innymi atrakcjami turystycznymi. Wiąże się to z przeszłością ziemi mogileńskiej, która przez wiele stuleci (aż do rozbiorów) należała do Kościoła. Brak więc tutaj interesujących budowli obronnych lub większych rezydencji, a kilka tutejszych dworków nie reprezentuje wybitnej ani unikalnej architektury. Kościoły są najczęściej drewniane bądź gotyckie, sanktuarium maryjne w Markowicach jest barokowe. Niewielkie zróżnicowanie atrakcji wynika również z rolniczego charakteru tej okolicy, która przez wieki zawsze była słabo zurbanizowana oraz rozwinięta gospodarczo. Widać to po ubogiej ofercie zabytków świeckich.

Relatywnie dobry wynik uzyskany w kategorii I niwelują jednak bardzo słabe wyniki w kolejnych elementach badania. Szczególnie należy zwrócić uwagę na niski wynik II kategorii, czyli poziomu obsługi turystycznej. Region posiada dwa bardzo cenne zabytki, przebiegają przez niego trzy ważne szlaki turystyczne (w tym jeden międzynarodowy), a jednocześnie jest bardzo słabo przygotowany do obsłużenia turystów. Dla przykładu w całym powiecie nie ma ani jednego kategoryzowanego hotelu, funkcjonuje tylko kilka pensjonatów (m. in. w Mogilnie), które pretendują do miana hotelu. Stosunkowo bogatą ofertę turystyczną posiada Przyjezierze, które jest jednak miejscowością typowo wczasową i wskazywaną jako jedno z najpopularniejszych kąpielisk w Kujawsko-Pomorskiem. Rzeczywiście jest tu sporo ośrodków wypoczynkowych, działa także kilka lodziarni, sklepów z ofertą dla turystów, jednak poza wypoczynkiem nie oferują one nic turyście kulturowemu.

Sporą zaletą powiatu jest jego dobre skomunikowanie z resztą kraju: krzyżują się tutaj drogi krajowe prowadzące z Poznania do Torunia oraz z Bydgoszczy do Kalisza. Biegnie tędy również linia kolejowa z połączeniami do Poznania, Torunia, Bydgoszczy, Olsztyna oraz Gdańska.

Badanie wykazało, że jednym z największych problemów dotyczących turystyki w powiecie mogileńskim jest promocja turystyczna. Istnieje ona w minimalnym stopniu i niestety nie spełnia żadnego z kryteriów niniejszej waloryzacji. Powiat (wliczając w to aktywność gmin) nie promuje się na żadnych większych targach turystycznych w Polsce. Nie są również prowadzone żadne kampanie reklamowe. Jediną działalnością promocyjną jest wystawianie oferty na niewielkich, regionalnych targach turystycznych oraz wydanie kilku ulotek. Stan ten budzi wrażenie, jak gdyby powiat wciąż nie był odkryty przez jego własne władze. Sytuację ratuje w pewien sposób Szlak Piastowski, dzięki któremu co turyści zainteresowani historią Polski Piastowskiej trafiają przynajmniej do Strzelna i – rzadziej – do Mogilna. Jednak powiat nie jest przygotowany do ich obsługi zgodnej ze współczesnymi standardami. We wszystkich odwiedzonych urzędach gminy, miast oraz w starostwie powiatowym tłumaczono się brakiem funduszy na promocję.

Znaczącym mankamentem. Które stanowi negatywne zaskoczenie dla turysty jest brak informacji turystycznej w całym powiecie. Nie ma jej ani w Mogilnie, ani w Strzelnie, ani w Przyjezierzu. Turyści odwiedzający Strzelno mogą ratować się informacją u lokalnego przewodnika, lecz brak tak istotnego elementu, jakim jest informacja turystyczna obnaża już w pierwszym zetknięciu słabą kondycję infrastruktury turystycznej ziemi mogileńskiej.

Powiat dysponuje interesującą ofertą zarówno dla turystów kulturowych (Strzelno i Mogilno) jak i dla wczasowiczów (Przyjezierze). Istnieją zatem potencjalne magnesy przyciągające turystów kulturowych, lecz na chwilę obecną przy mizernej infrastrukturze (hotele, informacja turystyczna) oraz braku jakiegokolwiek oferty wieczornej, choćby organizowanej na zamówienie dla grup, nie uda się zatrzymać ich na więcej niż parę godzin. Po zwiedzeniu wymienionych atrakcji udadzą się oni dalej, nocując i generując zyski choćby w Gnieźnie, Trzemesznie czy Inowrocławiu.

Aktywne włączenie się powiatu i jego gmin w realizowaną obecnie przebudowę oferty Szlaku Piastowskiego, pilne utworzenie przynajmniej jednego ośrodka informacji turystycznej oraz podjęcie działań mających zachęcić do inwestycji w dziedzinie usług hotelowych (na początek na poziomie średnim, np. hotelu 2-gwiazdkowego) wydają się najpilniejszymi postulatami w dziedzinie rozwijania turystyki kulturowej na analizowanym obszarze.

4. Powiat mogileński jako destynacja turystyki kulturowej

Turystyka eventowa

Dla turystów kulturowych zainteresowanych eventami o międzynarodowym i krajowym znaczeniu powiat mogileński niestety nie ma wiele do zaoferowania. Z drugiej strony odbywa się tutaj kilka ciekawych wydarzeń o znaczeniu regionalnym i lokalnym. Prym w organizacji wiodą obiekty znajdujące się na Szlaku Piastowskim, czyli zespoły poklasztorne w Mogilnie oraz Strzelnie. W Mogilnie odbywają się Dni Benedyktyńskie oraz impreza o nazwie „Sąsiedzi wokół Szlaku Piastowskiego”- w jego programie są koncerty, wystawy, prelekcje oraz jarmark benedyktyński. Z kolei w Strzelnie organizowane są Norbertańskie Dni Młodych. Wymienione eventy są powiązane z tematyką Szlaku Piastowskiego. Innymi wydarzeniami kulturalnymi są Strzeleńskie Impresje, Dni Mogilna, Piknik Chlebem i Miodem, czy nawet takie o nietypowych nazwach jak Dzień Ziemniaka oraz Festyn Pomidorowy. Ich grupą docelową są mieszkańcy gmin i powiatu. Niestety brakuje wydarzeń dla zainteresowanych kulturą wysoką. Brak również organizacji na większą skalę popularnej w całej Polsce Nocy Muzeów.

Turystyka muzealna

Na terenie powiatu mogileńskiego znajdują się dwie placówki typu muzealnego Muzeum Ziemi Mogileńskiej w Chabsku oraz Muzeum Romański Ośrodek Kultury Ottona i Bolesława w Strzelnie. Szczególnie interesujące jest muzeum strzeleńskie. Znajduje się tam kilka obiektów romańskiej sztuki, uważanych za cenne w skali krajowej. Z drugiej strony, podobnie jak w Chabsku, działalność muzeum ogranicza szczupłość funduszy. Brakuje nowoczesnych form interpretacji, jak audioguide czy elementów interaktywnych albo multimedialnych w ekspozycji. W Strzelnie obiekty prezentowane są na bardzo małej przestrzeni. W Chabsku jest więcej miejsca i zauważalne są próby urozmaicenia wystawy. Brak jednostki muzealnej eksploatującej tematykę i dzieje opactwa benedyktyńskiego należy uznać za zauważalny brak w tej ofercie.

Turystyka dziedzictwa kulturowego

Turyści kulturowi na pewno zostaną przyciągnięci walorami cennych zespołów klasztornych w Mogilnie i Strzelnie. Szczególnie strzeleńskie obiekty sprawiają pozytywne wrażenie estetyką utrzymania. Warto odwiedzić powiat choćby tylko dla tych dwóch obiektów, uznanych za cenne w skali kraju. Także inne obiekty dziedzictwa kulturowego to budowle sakralne w większości niewielkie świątynie katolickie, najczęściej wzniesione w stylu gotyckim, m.in. św. Jakuba w Mogilnie, a także kościoły Gębicach, Kwieciszewie czy Ostrowie. Inną atrakcją powiatu są drewniane kościołki wiejskie, które można znaleźć m. in. w Kościeszkach, Strzelcach, Wylatowie oraz Siedlimowie. Cenne walory reprezentuje również Sanktuarium MB Pani Kujaw w Markowicach. Jest ono zachowane w bardzo dobrym stanie, a jego barokowe wnętrza wyróżniają się *in plus* wśród wszystkich zabytków sakralnych całego powiatu mogileńskiego. Być może warto byłoby podjąć próbę stworzenia i wypromowania produktu turystycznego opartego na walorach drewnianych kościołkach, przez co powiat zyskałby kolejny interesujący element oferty dla turystów kulturowych zainteresowanych dziedzictwem kulturowym. Fakt przebiegania trasy najważniejszego polskiego szlaku dziedzictwa kulturowego - Szlaku Piastowskiego - przez teren powiatu

i formalna przynależność do niego obydwu wymienionych zespołów poklasztornych wnosi nowe szanse dla powiatu, szczególnie w kontekście podejmowanego aktualnie i szeroko zakrojonego przedsięwzięcia modyfikacji i rozbudowy oferty turystycznej szlaku.

Turystyka biograficzna

Dla turystów zainteresowanych biografią znanych osób atrakcyjna jest osoba ks. Piotra Wawrzyniaka, bohatera wielkopolskiej pracy organicznej, który był mocno związany z Mogilnem. Był tutaj proboszczem w parafii św. Jakuba wraz z kościołem przyklasztornym św. Jana. Wspomniane kościoły wyremontował, dobudował kaplicę Najświętszego Serca Jezusa. Najbardziej jednak słynął z działalności społecznej. Był kuratorem Towarzystwa Przemysłowego. Po śmierci zgodnie z jego wolą pochowano go na cmentarzu w Mogilnie, gdzie do dziś znajduje się poświęcony mu imponujący pomnik. Oprócz tego ks. Wawrzyniak jest upamiętniony pomnikiem w parku miejskim i paroma tablicami. Swoją nazwę od niego wzięło lokalne kino. Tym samym Mogilno jest bardzo ważnym punktem dla osób zainteresowanych ks. Wawrzyniakiem jak i ogólnie wielkopolskimi organicznikami. Z kolei w Strzelnie urodził się laureat nagrody Nobla – Albert Abraham Michelson – amerykański fizyk żydowskiego pochodzenia. Został upamiętniony patronatem tamtejszej szkoły podstawowej, a na jego domu rodzinnym znajduje się tablica pamiątkowa.

Turystyka religijna i pielgrzymkowa

Specyficzna historia regionu, który przez kilka stuleci w większości był własnością Kościoła, tworzy dobre warunki dla turystyki religijnej. Dodatkowo obecność czynnego sanktuarium diecezjalnego Matki Boskiej Pani Kujaw w Markowicach jest atrakcyjnym miejscem dla pielgrzymów. Na chwilę obecną turystyka religijna i pielgrzymkowa jest także jednym z głównych powodów odwiedzania zespołu ponorbertańskiego w Strzelnie. Sprzyja temu położenie powiatu, który leży na częstych trasach przemieszczania się pielgrzymek. Szczególnie często w Strzelnie zatrzymują się pielgrzymki zmierzające do pobliskiego Lichenia. Obecność licznych kościołów oraz silne powiązania z kościołem katolickim całego regionu sprawiają, że wśród form turystyki kulturowej to właśnie turystyka religijna i pielgrzymkowa ma (obok turystyki uznanego dziedzictwa kulturowego) być może największe szanse na rozwijanie i dobre przyjęcie swojej oferty na tym terenie.

Podsumowując, powiat mogileński jest atrakcyjny przede wszystkim dla turystów zainteresowanych na walory dziedzictwa kulturowego oraz zainteresowanych tematyką religijną. Słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna oraz niewielkie urozmaicenie atrakcji turystycznych skłania do wniosku, że powiat najlepiej zwiedzać w połączeniu z sąsiednimi regionami, zwłaszcza z okolicami Trzemeszna (powiat gnieźnieński) oraz Kruszwicy (powiat inowrocławski). Wspólnie regiony te tworzą historyczną ziemię mogileńską, która stanowi nie tyle obszar graniczny, co naturalne połączenie kulturowych i historycznych regionów Wielkopolski i Kujaw. Do takiego zwiedzania zachęca przebiegający przez obydwa te regiony Szlak Piastowski.